

1.

Господин Джоунс от ферма „Имението“ залосту вратите на кокошарниците за през ноцта, но така се беше напил, че забрави да закрие отворите за излизане навън. Той с клатушкане мина през двора, а светлият кръг от фенера му се лаукаше насам-натам; изхлузи си обуцата пред задната врата, наточи си последна чаша бира от бурето в килера и се отправи към леглото, където вече хъркаше госпожа Джоунс.

Щом светлината в спалнята угасна, навсякъде из постройките във фермата настана раздвизване и суетня. През деня бе плъзнала вестта, че старият Майор, удостояваният с награди шопар от порода „Мидълвайт“, предната ноц е сънувал удивителен сън и желае да го разкаже на другите животни. Договориха се всички да се съберат в големия обор веднага щом господин Джоунс престане да им се пречка. Старият Майор (както го наричаха неизменно, макар и на изложбите да участваше под името Уилингдънския красавец) бе така високо почитан във фермата, че всички с готовност биха се лишили от един час сън, за да чуят какво има да им каже.

В единия край на големия обор, на нещо като издигната трибуна, Майора вече се бе разположил на сламеното си легло под един фенер, окачен на греда. Той беше дванайсетгодишен и напоследък бе доста

надебелял, но бе все тъй величествено прасе, благо и мъдро на вид, макар така и да не му бяха отрязали бивните. Не след дълго и другите животни запристигаха и взеха да се настаняват, кой както му е съготно. Първо дойдоха трите кучета – Син зюмбюл, Джели и Пинчър, после и прасетата, които се настаниха в сламата непосредствено пред трибуната. Коконките се покачиха по первазите на прозорците, гълъбите накацах по гредите горе, овцете и кравите се излегнаха зад прасетата и запреживяха. Двама впрегатни коня – Боксьора и Детелина, влязоха заедно; пристъпваха много бавно и полагаха най-внимателно на земята грамадните си космати копита, да не би някое дребно животинче да се е скрило в сламата. Детелина беше яка кобила с благ, майчински характер, приближаваше средна възраст и така и не бе успяла да си възвърне съвсем фигурата след раждането на четвъртото си жребче. Боксьора беше грамадно животно, високо близо осемнайсет педи и силно колкото два обикновени коня, взети заедно. Бялата ивица над носа му придаваше донякъде тъповат вид, а и действително не притежаваше превъзходен ум, но се радваше на всеобщо уважение заради улегналия си характер и небивалата си работоспособност. След конете дойдоха Мюриъл – бялата коза, и магарето Бенджамин. Бенджамин беше най-старото животно във фермата, и най-опащото. Говореше рядко, а обадеше ли се, обикновено бе, за да подхвърли някоя цинична забележка – например да каже, че Господ му е дал опащка, за да отпъжда мухите, но по-скоро би предпочел да няма опащка, ама да няма и мухи. Само той сред животните във фермата никога не се смееше. Ако го попитат защо, отговаряше, че не виждал нищо смешно. При все това, без да го признава открито, той

беше предан на Боксьора – двамата обикновено прекарваха неделите заедно на малката заградена ливада отпътък овоцната градина, пасяха рамо до рамо и не обелваха и дума.

Двата коня тъкмо бяха полезнали, когато едно люпило патета, загубили майка си, се нанизаха едно подир друго в обора, като писукаха едва чуто и се лутаха ту насам, ту натам да намерят място, където няма да ги стъпчат. Детелина сгъна грамадия си преден крак около тях като стена, патенцата се сгушиха вътре и начаса заспаха. В последния момент с изяцна ситна крачка влезе и кобилата Моли – глупавичката хубавица, която теглеше двуколката на господин Джоунс. Дъвчеше бучка захар. Тя зае място по-напред и взе да тръска бялата си грива с надеждата да привлече внимание към вплетените в нея червени панделки. Последна от всички дойде котката, която както винаги се огледа за най-топлото местенце и най-накрая се намушка между Боксьора и Детелина, и там мърка доволно по време на цялата реч на Майора, без да се вслуша и в дума от онова, което той говореше.

Всички животни вече бяха налице освен Мойсей – питомния гарван, който спеше на една пръчка отпътък задния вход. Щом Майора видя, че всички са се настанили удобно и чакат, наострили уши, той се прокашля и заговори:

- Другари, вече сте чули за удивителния сън, който ми се присъни снощи. Но до него ще стигна по-късно. Първо имам да ви кажа нещо друго. Нагали, другари, ще съм още много месеци сред вас, и преди да умра, смятам за свой дълг да ви предам мъдростта, която съм натрупал. Дълъг живот изживях, имах много време за размисления, докато лежах сам в свой-

та кочина, та мога да кажа, струва ми се, че съм проумял природата на живота на тази земя не по-зле от всяко животно, живо понастоящем. Именно за това желая да ви говоря.

Виждате, другари, какъв е по природа този наш живот? Нека признаем – нашият живот е нещастен, изнурителен и кратък. Ние се раждаме, хранят ни колкото да не издъхнем त्याлом, а трудоспособните от нас са принудени да работят до последна капчица сила – и в мига, в който вече никаква полза няма от нас, ни заколват с отвратителна жестокост. Навърши ли година, нито едно животно в Англия не знае що е то щастие и отдох. Нито едно животно в Англия не е свободно. Животинското битие е мъка и робия – това е неподправената истина.

Но дали това просто влиза в естествения порядък? Дали е защото тази наша земя е тъй бедна, че не може да осигури приличен живот на живеещите в нея? Не, другари, хиляда пъти не! Почвата на Англия е плодородна, климатът ѝ е благоприятен, тя е способна да осигури храна в изобилие на неимоверно по-голям брой животни от населяващите я сега! Само нашата ферма би изхранвала десетина коне, двайсет крави, стотици овце, и всички те биха живели сред такива удобства и тъй достойно, че сега не ни стига въображение да си го представим! Защо тогава продължаваме да живуркаме в това окаяно положение? Защото почти всичко, произведено от нашия труд, ни го открадват хората! Там, другари, е отговорът на всичките ни проблеми. Той се обобщава в една-единствена дума: Човек! Човекът е единственият ни истински враг. Премахнете Човека, и коренът на глада и преумората е изтръгнат навеку!

Човекът е единственото същество, което потре-

бява, без да произвежда. Той не дава мляко, не снася яйца, твърде слаб е да тегли ралото, не тича достатъчно бързо, та да лови зайци. И все пак е господар на всички животни. Той ги кара да работят, а в замяна им дава едва минимума, колкото да не умрат от глад, и останалото задържа за себе си. Нашият труд обработва земята, нашият тор я тори – и все пак ни един от нас не притежава нищо повече от едната си кожа! Вие, крави, дето ви виждам пред мен – колко хиляди литра мляко сте дали през изтеклата година? И какво е станало с това мляко, което е трябвало да отхрани яки телета? До капка се е изляло в гърлата на враговете ни! А вие, кокошки, колко яйца сте снесли през изминалата година и от колко от тях изобщо са се излюпили пиленца? Всички останали са отишли на пазара, за да донесат пари на Джоунс и хората му! А ти, Демелина – къде са твоите четири рожби, жребчета, които трябваше да са ти радост и опора на старини? Продадоха ги всичките, щом навършиха година, и ти никога вече няма да видиш ни едно от тях! Какво си получила някога в замяна на твоите четири раждания и целия ти труд на полето, освен оскъдните си дажби и място в конюшнята?

И дори не оставят окаения живот, който водим, да стигне до естествения си край! За себе си не възроптавам, защото съм един от късметливите. На дванайсет години съм и съм имал над четиристотин деца. Такъв е животът на прасетата. Но в края на краищата нито едно животно не успява да избяга от безжалостния нож. Вие, млади свинчета, насядали пред мен, всички вие до една година ще изквичите на дръвника. Всички ние сме обречени този ужас да ни сполети – крави, прасета, кокошки, овце, всички! Дори и конете и кучетата не ги чака по-добра участ.

Теб, Боксьоре, още в деня, когато твоите яки мускули изгубят силата си, Джоунс ще те продаде на закупвача от кланицата, който ще ти тегли ножа и ще те сvari, за да нахрани с тебе лисичарите. Колкото до кучетата, като остаряят и им изпадат зъбите, Джоунс им връзва по една тухла на врата и ги дави в най-близкия вир.

Не е ли ясно като бял ден тогава, другари, че всички злини в моя наш живот произлизат от човешката тирания? Само да се отървем от Човека, и произведеното от нашия труд ще е наше! За няма и една нощ можем да станем богати и свободни! Тогава как сме длъжни да постъпим? То е ясно – да работим денонощно, телом и духом, за свалянето на човечеството от власт! Такова е посланието ми към вас, другари: да въстанем! Не зная кога ще дойде това Въстание, може да е след седмица или пък след столетие, ала съм също тъй сигурен, както и че виждам тази слама под нозете си, че рано или късно справедливостта ще възтържествува! Устремете взор към това в краткия остатък от живота си, другари! И най-вече предайте моето послание на онези, които ще дойдат след вас, та бъдните поколения да продължат борбата до победен край!

И запомнете, другари – решимостта ви трябва да е непоколебима! Никакви доводи не бива да ви отклоняват! Никога не слушайте, когато ви казват, че Човекът и животните имат общи интереси, че благоженствието на единия е благополучие и за другите! Всичко е лъжа! Човекът не обслужва интересите на никое друго същество освен себе си! И нека сред нас, животните, да съществува свършено единство, свършено другарство в борбата! Всички човеци са врагове! Всички животни са другари!

В този миг се надигна оглушителна врява. Докато Майора говореше, четири едри плъха бяха изпъззели от дупките си и го слушаха, приседнали на задните си части. Кучетата изведнъж ги съзряха и само това, че плъховете бързо се шумугнаха в дупките си, им спаси живота. Майора вдигна копито, за да въдвори тишина.

– Другари! – призова той. – Тук има един въпрос, който трябва да се уреди. Дивите животни, като плъховете и зайците, наши приятели ли са или врагове? Нека го подложим на гласуване! Предлагам събранието да разгледа въпроса дали плъховете са ни другари!

Гласуването се проведе веднага и с преобладаващо мнозинство се прие, че плъховете са другари. Само четирима бяха против – трите кучета и котката, за която след това се разбра, че е гласувала и „за“, и „против“. Майора продължи:

– Почти не остана какво още да кажа. Просто повтарям – помнете винаги своя дълг на враждебност към Човека и всичките му обичаи. Всяко гвукрако е враг! Всяко четирикрако или крилато е приятел! Помнете също и че в борбата срещу Човека не бива да се уподобяваме нему! Дори и когато сте го победили, не възприемайте пороците му! Нито едно животни никога не бива да живее в къща, да спи в легло, да носи грехи, да пие алкохол, да пуши тютюн, да пипва пари или да се заема с търговия! Всички навизи на Човека са зло! И преди всичко, никое животни не бива никога да тиранства над своите! Слаби или силни, умни или прости, всички ние сме братя! Никое животни не бива никога да убива друго животни! Всички животни са равни!

А сега, другари, ще ви разкажа снощния си сън. Този

сън не мога да ви го опиша! Той е за земята такава, каквато ще бъде, когато Човекът изчезне. Но този сън ми напомни за нещо отдавна забравено. Преди много години, когато бях малко прасенце, майка ми и другите свине пееха някаква стара песен, на която знаеха само мелодията и първите три гуми. Като дете знаех мелодията, ала тя отдавна ми бе изскочила от ума. Снощи обаче насън тя отново ми дойде наум. И нещо повече, припомних си и гумите на песента – гуми, които съм сигурен, че животните много отдавна са пели и са били загубени за паметта поколения наред. Сега ще ви изпея тази песен, другари. Стар съм и гласът ми е одрезгавял, но когато ви науча на мелодията, ще можете сами да я пеете по-добре. Тя се нарича „Животни английски“.

Старият Майор се прокашля и запя. Както бе казал, гласът му бе одрезгавял, но пееше госта сносно, а и мелодията бе жива – нещо между „Клементайн“ и „Ла Кукарача“. Текстът беше следният:

*Животни английски, животни ирландски,
от близки и най-далечни страни,
о, чуйте ме, радостна вест аз ви нося –
че златни сияят пред нас бъдници!*

*Ще дойде денят, все нявга ще дойде,
ще бъде низвергнат Човекът тиран!
В полята на Англия само животни
тогава ще бродят, и туй не е блян!*

*Ще паднат от нашите ноздри халките,
ще падне хамутът от нашия врат!
Ръждясва остен и се късат юздите!
Свирепи камшици ще спрат да плющят!*

*Богатства незначайни, богатства несметни –
фуражно цвекло, детелина, овес,
сено, ечемици и зимни, и летни,
щом дойде денят, ще са само за нас!*

*Полята английски безкрай ще сияят,
ще рукне навсякъде бистра вода,
и още по-сладко навред ще ухае
в деня, що ще ни донесе свобода!*

*А той за да дойде, труд нужен е! Нашият!
Дори да издъхнем преди този час!
Коне и говеда, и птици домашни!
Със труд свободата ще дойде при нас!*

*Животни английски, животни ирландски,
от близки и най-далечни страни,
о, чуйте ме, радостна вест аз ви нося –
че златни сияят пред нас бѣдници!*

Изпяването на тази песен хвърли животните в умопомрачителна възбуда. Малко преди Майора да стигне до края, те я запяха сами. Дори и най-тъпните сред тях вече бяха подхванали мелодията и запомнили по някоя и друга дума от текста, а що се отнася до умните като прасетата и кучетата, след няколко минути те вече я знаеха цялата наизуст. А след това, след няколко предварителни проби, цялата ферма дружно ревна „Животни английски“. Кравите мучаха, кучетата виеха, овцете блееха, конете цвилеха, паптиците крякаха. Бяха в такъв възторг от песента, че я изпяха пет пъти подред и можеше да я пеят и цяла нощ, ако не ги бяха прекъснали.

За беда врявата събуди господин Джоунс, който скочи от леглото, за да види дали в двора не се е вмъкнала лисица. Той награби пушката, вечно подпряна в единия ъгъл на спалнята му, и изстреля в тъмното заряд от едри сачми. Сачмите се забиха в стената на обора и събранието припряно се разтури. Всички избягаха по местата, където спят. Птиците скочиха на прътите си, животните се настаниха в сламата и след малко цялата ферма заспа.